

Dimissionstale fredag den 24. juni 2022
kl. 14.00 på MSG Haslev

Kære studenter

Hjertelig til lykke med jeres eksamen. Dagen i dag er en festdag, hvor vi fejrer, at I har bestået jeres ungdomsuddannelse og er klar til at drage videre i jeres liv.

Kære forældre og pårørende – også et stort tillykke til jer. I har været en god støtte for eleverne og os under uddannelserne her på skolen. Jeg er sikker på, at I også har været spændte og stolte over jeres unge menneske i løbet af uddannelsen og i den netop afsluttede eksamensperiode.

Jeg vil også gerne sige tak til skolens medarbejdere. Tak for jeres indsats med at uddanne og danne årets studenter i et uddannelsesforløb som har budt på mange udfordringer, men som I alle har vist et stort ansvar for løse bedst muligt til gavn for eleverne.

Kære studenter.

At lære er at famle
i mørket, blind og stum,
at sprænge eller samle
sit eget verdensrum,
at vække det, der sover,
og gøre tanken fri,
at se en himmel over
hver drøm, man lever i.
(Halfdan Rasmussen, 1949)

En dag i januar fik jeg en mail fra Sara, en tidligere student, som spurgte om hun måtte oprette og uddele et legat til dimissionen. Det skulle gå til en elev, som havde udvist en særlig evne til og begejstring for fordybelse og nysgerrighed. Legatmodtagerens drift skulle ikke alene hvile på at præstere, men også på at turde tage fejl i undersøgelsens navn. Legatmodtagerens søgen efter en dybere forståelse inden for naturvidenskaben skulle med andre ord være drevet af, at vedkommende simpelthen ikke kunne lade være.

Jeg blev glad for, og også stolt over, at en tidligere student fra MSG ville hylde fordybelse og nysgerrighed, fordi formålet med jeres ungdomsuddannelser netop drejer sig om dette. Det andet som berørte mig, var Saras anerkendelse af at turde tage fejl i søgen efter at forstå omverdenen. Vores samtale indkapslede på fineste vis formålet med uddannelse, såvel ungdomsuddannelse som videregående uddannelse. Sara forklarede, at motivationen bag legatet, var en helt særlig naturvidenskabelig lærer, som havde inspireret hende, og mange andre elever før hende, til at gå frygtløs på opdagelse i naturvidenskabens store spørgsmål. Som den første elev nogensinde, skal hun i dag uddele sit legat for faglig nysgerrighed, begejstring og mod.

Betydningen af rollemodeller og personer, hvis egen glæde opmuntrer andre, er enorm. Det kan være forskellige personer, som lyser op og inspirerer mennesker omkring sig, men fællesnævneren for dem

alle er deres begejstring, udholdenhed og mod til at fortsætte med at søge - også når det er svært eller omverdenen stiller kritiske spørgsmål.

En af mine egne rollemodeller er zoologen Marie Hammer. Samtalen med den tidligere student mindede mig om, hvordan denne forsker altid har inspireret mig til at holde ud og holde af, selv i modgang. Marie Hammer levede fra 1907 til 2002, og på trods af de samfundsmæssige begrænsninger for kvinder, fastholdt hun gennem hele livet retten, lysten og modet til at forfølge sin undren indenfor zoologi. Det førte til, at hun blev en af det 20. århundredes mest betydningsfulde videnskabskvinder. Forfatteren Eva Tind beskriver hende mesterligt i sin biografiske roman, "Kvinden der samlede verdenen" fra 2021.

Mange af jer har haft den store fornøjelse af at have naturgeografi. Nogle vidste måske ikke i momentet, at det var en supervigtigt, men jeg vil vove den påstand, at det er et helt centralt fag for forståelsen af vores omverden – det kan dog være, at jeg er farvet af, at jeg selv har læst geografi på universitetet. Med en håndsoprækning, hvor mange af jer kan huske teorien om Pangæa; superkontinentet der engang samlede jordens kontinenter? Det er ret interessant.

Dette lille forsøg illustrerer meget fint, at vi ofte husker strukturen i DNA, at Jorden har en fast indre kerne og beviset af Pangæa, men ikke videnskabskvinderne bag; ikke navnene Rosalind Franklin, Inge Lehmann og Marie Hammer. For Marie Hammer viste, gennem sin indsamling af de mikroskopiske mosmider fra hele verden, Wegeners hypotese om, at Jordens kontinentalplader engang har hængt sammen i superkontinentet Pangæa.

Ud over at være videnskabskvinde, var Marie Hammer en verdenskvinde. Hun blev uddannet i zoologi ved Københavns Universitet i 1932, hvorefter hun fik tilbudt en treårig ansættelse på Landbohøjskolen, men eventyrlysten var større og hun takkede nej til stillingen. Kort efter lykkedes det hende at komme med Knud Rasmussens 7. Thuleekspedition til Grønland. Under denne ekspedition studerede hun den arktiske jordbundsfauna, og det blev først og fremmest de bittesmå mosmider, hun kom til at koncentrere sig om. Indsamlingerne kom til at danne grundlag for den doktordisputats, som hun forsvarede i 1944. Her stillede hun det centrale spørgsmål: Hvorfor findes der dyr i den grønlandske jordbund magen til dem i Danmark?

I 1948-49 indsamlede Marie Hammer prøver i Canada, Alaska og Rocky Mountains og her fandt hun, foruden en række nye arter, også de samme mosmider som i Grønland og i Danmark. Hendes forskning og indsamling af mosmiderne førte hende rundt om hele kloden: Sydamerika, New Zealand, Centralasien, Stillehavet, De Indonesiske Øer og så videre.

Marie Hammer opnåede fantastiske forskningsresultater, men der blev aldrig oprettet en lønnet stilling til hende i det videnskabelige system. Hun skaffede selv forskningsmidler og legater, for at kunne rejse ud og indsamle prøver. Hun var hjemmegående husmor med fire børn og arbejdede i store dele af livet komplet ulønnet – alt imens hendes mand havde en fast og lønnet stilling som zoologisk forsker.

Uanset modstanden og svære vilkår, var hun i stand til at fortsætte sit arbejde og sin store passion; en passion, der medførte registrering og tegning af over 1000 nye arter, mens alle andre insektforskere på hendes tid kun nåede at beskrive omkring 200.

I forbindelse med udgivelsen af bogen "Kvinden der samlede verdenen," udtalte forfatteren Eva Tind:

”Havde hun været en mand i den her tid, havde hun måske fået sit eget institut. Jeg ved ikke, om det er synd, men der er da en uretfærdighed i det.” Som ung studerende blev Marie Hammer for mig et fantastisk eksempel på, hvad det betyder at være fascineret og optaget af noget i livet. Ved at studere noget tilsyneladende usynligt, formåede hun at samle hele verden.

For Sara, den tidligere student på MSG, fandt hun sin rollemodel blandt en af skolens tidligere lærere. Nu tænker I sikkert over hvem er denne lærer? Nogle af jer kender ham måske, men hvis jeres forældre eller andre i jeres familien er tidligere studenter fra MSG, så er jeg sikker på, at de kender den pågældende lærer. Det drejer sig nemlig om skolens tidligere vicerektor gennem 43 år, Knud Jepsen. Knud er i dag 81 år og vi havde håbet at han kunne være med til dimissionen, men vi må nøjes med at sende ham varme tanker for sin nysgerrige og evige undren udfoldet i hans tid på MSG.

Knud underviste i fysik og astronomi på skolen i en menneskealder, og han blev regnet som en af landets dygtigste eksperimentelle fysikere i gymnasiekredse. Han er indbegrebet af undren og nysgerrighed, og hundredvis af tidligere elever kan genkende hans enorme passion for astronomi, og glæden ved at bringe andre ind i denne verden. Han har holdt utallige oplæg og foredrag, og han har kontakter, så selv mafiaen ville blive misundelige. Selvfølgelig kunne professor Anja C. Andersen komme til Haslev i en fællestime på Knuds opfordring.

Knuds passion og nysgerrighed har som sagt inspireret Sara til at uddele legatet til jeres årgang, for at hylde, at undren og nysgerrighed er vigtige bestanddele i livet. Uanset om det er indenfor astronomi, litteratur, computerspil, fodbold, teater, frivilligt arbejde eller rejser, så vil undren og nysgerrighed bringe os i situationer, hvor vi arbejder, mødes med andre og skaber noget for andre.

Udover det nye Knud Jepsen-legat, er vi også så privilegerede, at vi kan uddele en række andre legater, som på hver sin måde hylder rollemodeller blandt jer studenter, som på forskellig vis har bidraget til at inkludere og respektfuldt fællesskab her på skolen. Klassekammerater som har gået forrest i planlægning af sociale aktiviteter, været gode kammerater og bidraget til det faglige miljø, så begejstring, selvtilid og tryghed ved at fejle og dermed lære, kunne blomstre.

I år skal vi også uddele en helt speciel hyldest. Der følger ikke penge med hyldesten, men derimod livserfaringer og stor respekt fra os, som har været sammen med jer under Corona pandemien. En pandemi, som har påvirket jer i alle de år, hvor I har gennemført ungdomsuddannelsen på MSG Haslev.

I skal hyldes, fordi jeres årgang har formået at klare virtuel undervisning i længere perioder, at gå med mundbind, spritte af, have en studietur indenlands og misse gymnasiefester og sociale aktiviteter på skolen. Der er ingen tvivl om, at det har været hårdt og træls, at flere af jer har været kede af det og haft svært ved at få dagligdagen til at fungere. Men I er også den årgang som forstod, at Corona blev vores grundvilkår og noget, som vi sammen skulle prøve at håndtere bedst muligt. I har oplevet og erfaret, at verden og livet forandrer sig i retninger, som vi ikke altid forventer, men alligevel kan man lykkedes med at skabe en ny hverdag.

Jeres gymnasiefortælling kommer til at indeholde andre oplevelser og erkendelser end tidligere årgange. Årgangene de sidst mange år har højst sandsynligt de samme minder: sagnospundne gymnasiefester, scoringer og tømmermænd. Jeg kan godt forstå, hvis mange af jer blev skuffede over ikke at kunne deltage i dét fællesskab med dé minder. Men på samme tid har I skabt et andet fællesskab – et fællesskab på tværs

af hele verden, hvor unge på gymnasier og high schools deler oplevelsen af, hvor vigtigt nære relationer, en god kammerat og fysiske fællesskaber er. Selvom gymnasietiden var anderledes, end I havde troet, så står I tilbage som årgangen, der magtede at slå en pandemi-kolbøtte, men stadig formåede at holde kursen og lande fornuftigt på fødderne og med hovedet oppe.

Jeg er klar over, at landingen efter kolbøtten har været svær – hvorfor kommer der ikke flere til cafe, til festerne eller til de aktiviteter der er på skolen, når nu det er muligt. Men her skal I holde fast i, at ting tager tid. Det grundlæggende vil altid være, at hvis man bidrager konstruktivt til fællesskaber, så får man også gode fællesskaber at være i. Udfordringen for nogle af jer har været, om I nu gjorde tilstrækkeligt efter vi kom tilbage fra Corona-restriktionerne: festede I nok, drak I nok - eller læste I nok lektier?

Christian Hjortkjær, der er højskolelærer og filosof har nogle relevante betragtninger om det ”at gøre nok”. Han har skrevet en bog som hedder *Utilstrækkelig*, der handler om tidens moral, der risikerer at gøre unge psykisk syge.

Hans påstand er, at fordi alt skal være perfekt, se perfekt ud og lyde perfekt, kommer alle til at føle sig utilstrækkelige, og det rammer de unge hårdest. Christian Hjortkjær siger:

Det er ikke følelsen af, at du er forkert, fordi du har gjort noget forkert (...), men den paradoksale følelse, at du føler dig forkert, netop når du forsøger at gøre alting rigtigt. Det er ikke følelsen af, at du gjorde noget, du ikke måtte, men bare følelsen af, at du aldrig gjorde nok.

Måske lettede denne form for pres lidt under Corona-perioden, hvor I var hjemme, men jeg synes, at der har været en tendens til, at når vi atter kan være sammen, så sniger perfektionsskalaen sig ind igen, for at indhente det forsømte fra Corona-perioden. Det er her, at jeres Corona-fællesskab giver mening: det er her, at I skal hjælpe hinanden med at holde kursen og huske hinanden på de erkendelser, I gjorde jer under den nye hverdags udfordringer.

Marie Hammer holdt fast og forblev nysgerrig uanset hvor svært det var at være kvindelig forsker, Knud Jepsen fortsatte ufortrødent i 43 år med at undre sig og invitere elever ind i hans undringsrum, og I har formået at gennemføre ungdomsuddannelse under en pandemi og alligevel lande på fødderne og være klar til at drage ud og være nysgerrig på jer selv og den verden I er en del af.

Hjælp hinanden med at holde fast i det som Halfdan Rasmussen skrev om i digtet ”at lære er at ville.”, strofe 3:

At lære er at famle
i mørket, blind og stum,
at sprænge eller samle
sit eget verdensrum,
at vække det, der sover,
og gøre tanken fri,
at se en himmel over
hver drøm, man lever i.

Hermed dimitterer jeg årgang 2022 fra MSG Ringsted

Lene Eilertsen, Rektor, den 24. juni 2022